diep leedwezen uitspreekt, dat de generale eenheid der kerken tegenover de wereld, die vroeger is toegezegd, tegenwoordig zeer veel te wenschen overlaat.

Aangenomen wordt een voorstel dat voortaan, bij het houden der kerkvisitatie, de leiding van de vergadering berust bij één der kerkvisitatoren.

Verschillende rapporten werden uitgebracht, o. a. van den Zendingsdag 29 Mei te Middelburg gehouden. Met blijdschap kon worden medegedeeld, dat deze Zendingsdag in elk opzicht uitnemend geslaagd mocht heeten. Mede wordt verslag uitgebracht door de deputaten naar de Provinciale Synode van de vergadering, die 26 Juni 1895 te Goes werd gehouden.

Nadat de gewone rondvraag is gehouden, sluit Ds. A. L. Ruys van Serooskerke de vergadering met dankzegging.

Inwendige Zending en Bijbelcolportage in N.-Brabant en Limburg.

Hoewel wij *niet een enkele gift* kunnen vermelden tot steuning van onzen arbeid, mogen wij de volgende mededeeling niet onthouden.

Voor eenige maanden hadden wij te Hooge-Zwaluwe gelegenheid gevonden om ook aldaar het werk der Zending te beginnen. Onze Colporteur-Bijbellezer Br. Dekker heeft er onderscheidene malen des Zaterdagavonds een woord gesproken in een kleinen kring van belangstellenden.

Ook is er reeds eenige malen door Ds. Binnema en Ds. Ouendag gesproken, en indien de plaats voor samenkomst geschikter ware geweest, zou het getal hoorders grooter zijn geweest.

Door den brand, die een groot gedeelte van het dorp heeft verwoest, is echter ook die gehuurde woning verwoest, zoodat er thans nog geen gelegenheid is, het werk voort te zetten. Br. Dekker bezocht echter onderscheidene maal en de vrienden, om hun, die alles verloren hadden, wat zij aan huisraad en kleederen bezaten, een woord van bemoediging en troost toe te spreken.

De bijbels, die we daar in Depôt hadden, zijn ook verbrand en de huisgezinnen wier woning is vernield, zaten ook zonder Bijbel en waren natuurlijk niet in staat, om er een te koopen. Onder zulke droeve omstandigheden, waarin alleen het Woord Gods troost kan brengen, voelden wij ons gedrongen, om van den regel af te wijken en aldaar *gratis* Bijbels en N.-Testamenten uit te reiken, ofschoon onze kas het niet toeliet. Maar er is onder die belangstellenden ook behoefte aan eenige ondersteuning, om in den tijdelijken nood te voorzien.

Hierin kunnen wij echter niet treden, tenzij onze Vrienden en Broeders ons daarvoor eene extra gave willen toezenden, om die uitsluitend aan de meest behoeftigen uit te deelen, waarmede Br. Dekker zich gaarne wil belasten.

Wie zich in gedachten verplaatsen kan in den kommervollen toestand, waarin de kleine kring van onze hoorders zich bevindt, zal ons zeker eene kleine gave zenden om hun lijden te verzachten.

Namens Deputaten,
J. H. FERINGA, *Praeses.*
J. K. VAN HAERINGEN, *Scr.*
J. DEN BOER, *Penningm.*
te Almkerk.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

De arbeid aan de Theol. School mocht door de goedheid onzes Gods, na genoten rust, Dinsdag 17 September weder aanvangen met het Admissie-examen.

Behalve de Docenten en Leeraren waren als Curatoren-deputaten hierbij tegenwoordig: D.D. J. Bavinck en Dr. van Goor.

Van de negentien adspiranten werden zes afgewezen. Een dezer werd zelfs niet tot het examen toegelaten, omdat de bezwaren, waarom hij het vorige jaar reeds was afgewezen, nog niet waren opgeheven.

Vrijdagavond 20 September werden de lessen geopend, met een korte, zaakrijke rede over wetenschap en studie, door den Rector, Doc. P. Biesterveld, in een gemeenschappelijken Kring van Litteratoren en Theol. Studenten, alsmede Docenten en Leeraren en eenige predikanten. Ds. J. J. Westerbeek van Eerten sloot dit eerste samenzijn met een opwekkend woord en dankgebed.

Donderdag en Vrijdag hadden intusschen de Curatoren hun arbeid der vorige vergadering — ter nadere regeling van het Litterarisch en Theologische onderwijs aan onze School — voortgezet en beëindigd; waarvan de Curatoren-*Handelingen* later verslag zullen geven.

Geve de Heere, dat al de arbeid van dezen cursus, ook van de Curatoren, in zijne gunst begonnen, ook met zijne genadige hulp moge worden voortgezet en ten einde gebracht; en dat de liefde, de steun en het gebed der kerken hiertoe de School steeds bijblijve.

C. MULDER,
Scr. v. h. Doc. Coll.

Kampen, 23 Sept. '95.

Buitenland.

Duitschland. Von Hammerstein gevallen.

De zaak van den gewezen hoofdredacteur der conservatieve (antirevolutionaire) *Kreuz-zeitung*, brengt heel wat beroering in Duitschland. De Mecklenburgsche Freiherr Von Hammerstein was lid van den Duitschen Rijksdag en van het Pruisische huis van afgevaardigden; zijn invloed was niet gering, al is ze menigmaal overschat. Hij was het, die meermalen in het huis van afgevaardigden voorstelde, om aan de Evangelische kerk meer vrijheid en meer geldmiddelen van staatswege te schenken. Het bestuur der *Kreuz-zeitung* verklaarde onlangs, dat het zich genoodzaakt had gezien alle betrekkingen tot den voormaligen leider van het blad af te breken, en de zaak aan het gerecht over te geven. In de kringen waarin Von Hammerstein verkeerde, heeft men deze uitkomst al sedert eenigen tijd verwacht, zoodat de verklaring van het bestuur van bovengenoemd blad voor haar geen verrassing beeten kan. Men liet hem los wegens frauduleus bankroet, bedrog en verduistering van gelden, en zekerlijk zou hij voor het gerecht getrokken zijn, indien hij zich niet tijdig uit de voeten gemaakt had. Het is een zware slag voor de conservatieven, die ook Stöcker, den gewezen hofprediker, treft. Het is niet te ontkennen, dat Von Hammerstein jaren lang een der voornaamste, zoo niet de voornaamste banierdrager der Christelijk-conservatieve partij geweest is. Men behoeft zich in Duitschland niet te schamen dit te erkennen, omdat tot voor eenige weken, niemand iets op Von Hammerstein wist aan te merken.

Wij twijfelen er aan, of men van conservatieve zijde den moed zal hebben, om in den Pruisischen landdag in het krijt te treden voor dezelfde zaak, waarvoor Von Hammerstein zoo dikwijls streed, namelijk voor de vrijheid en zelfstandigheid der Evangelische landskerk.

De invoering van de Zondagswet heeft helaas in Duitschland aanleiding gegeven tot meerder bezoek aan herbergen, waardoor het verbruik van sterken drank toenam. Het »centraal bestuur der Evangelisch-Christelijke onthoudingsvereeniging in Duitschland tot bestrijding van de dronkzucht", waarvan de predikant Dr. Rindfleisch voorzitter is, heeft daarom een adres tot den keizer gezonden. In dat adres wordt het dankbaar erkend, dat door de wet Zondagsrust is verzekerd, doch gewaagt er ook van, dat een noodkreet door het gansche land gaat, omdat, terwijl des Zondags alle andere zaken rusten moeten, de brandewijnverkoop tot kennelijk verderf van ons volk, daarvan uitgezonderd is en juist op Zondag het drukst is. Het verzoek eindigt met de bede, dat de keizer eene verandering in de Zondagswet zal tot stand brengen, waardoor een einde gemaakt wordt aan het toenemend gebruik van sterke dranken.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

DE WAGENMAKER.

VI.

EEN FEESTDAG.

Weder gaan we naar het marktplein. Maar nu niet om er de koopers en verkoopers gade te slaan. 't Is thans feest, en burgers en buitenlui zijn toegestroomd om het mee te vieren.

Op den top van een hoogen paal was een houten vogel geplaatst. Op dien vogel moest met pijlen uit handbogen worden geschoten. Wie hem zoo raakte dat hij viel — wat niet makkelijk was — werd met luid gejuich en met vreugdmuziek begroet door de toeschouwers en musikanten, die rondom het afgepaalde deel der markt stonden, waar geschoten werd.

Hadden alle schutters — 't waren meest jongelui — hun beurt gehad, dan beproefden zij, die den vogel hadden afgeschoten, hun bekwaamheid tegen elkander, soms door te schieten op pluimballen die door den wind heen en weer werden bewogen, of ook wel door te beproeven wie met de minste schoten een voorwerp op grooten afstand geplaatst wist te treffen. Wie 't dan eindelijk won was de koning van 't feest, werd door een der vele juffers die mede waren komen kijken, gekroond en kreeg bovendien een fraaien prijs, dien de stad hem vereerde.

Behalve het schieten waren er ook nog andere vermakelijkheden voor ouderen en jongeren, zooals kegelen, mastklimmen en zulke meer. Ten slotte werden er groote maaltijden aangericht, meest in de open lucht en de schutterskoning was dan de eerste op het feest, zijn gezondheid werd gedronken en hij werd het eerst bediend. De armen werden op stadskosten onthaald.

Aan zulk een feest, dat natuurlijk niet alle dagen voorkwam, namen ongeveer alle burgers die maar konden deel. Zoo ging 't ook nu. Zelfs de leeraars waren er evengoed als de priester. Dit vindt ge misschien vreemd. Maar gij moet wel bedenken, vrienden, dat het ten eerste bij zulke feesten volstrekt niet toeging als thans op onze kermissen, die trouwens vroeger ook heel wat anders waren dan thans. Zelfs was een schuttersfeest eigenlijk iets heel nuttigs in een tijd, toen de burgers elk oogenblik konden geroepen worden om hun stad te verdedigen. Niet zelden begonnen zulke feesten, die gehouden werden van de Noordzee af tot Polen toe, — ook in ons vaderland — met een plechtigen dienst in de kerk.

Daarbij heerschen in andere landen ook andere zeden en gebruiken dan bij ons, en al volgen wij wat daar geschiedt niet na, 't behoeft daarom nog niet slecht te zijn. David liep »huppelende met alle macht" voor de ark des Heeren (zie Sam. 6). Dit was goed, en toch zal dit *hier* niemand dat nadoen op een feestdag, als wij den Heere loven. Feest houden is trouwens op zich zelf volstrekt niet kwaad; 't komt er maar op aan *hoe*. Naar een bruiloft gaan deed de Heere Jezus met zijn discipelen; maar zich op een bruiloft dronken drinken, dat verbiedt het Woord Gods nadrukkelijk.

Ook Klaus de wagenmaker was met vrouw en kinderen naar het feest gegaan, en zat daar op een hoogte die men gemaakt had voor de heeren van den raad, de oversten van de gilden en andere meer voorname personen. Te rechterzijde van hen was een getimmerte voor de vrouwen en dochters, links zaten aanzienlijke toeschouwers van buiten. Overigens moesten de toeschouwers zich vergenoegen met staanplaatsen, voor zoover zij niet in de omringende huizen voor de vensters en op de daken een kijkplaats hadden.

Het feest duurde tot ongeveer drie uur in den namiddag; 't weer was heerlijk en het getal toeschouwers groot. Toen eindelijk de koning gekroond, de jeugd moe gespeeld en al 't moois bekeken was, stond men op en werd het voor een oogenblik op de markt ledig. De dienaars en koks hadden nu gelegenheid alles in gereedheid te brengen voor den maaltijd die volgen zou.

In een groote rijkversierde tent op het marktplein zien we tegen vijf uur een aanzienlijk gezelschap bijeen. 't Zijn de heeren van den raad, eenige edelieden uit den omtrek, benevens een aantal der aanzienlijkste of meest geachte burgers en burgeressen. Onder hen merken we ook op onzen ouden vriend, den wagenmaker. Aan zijn rechterhand zit aan de tafel, aan den welvoorzienen feesttdisch, zijn vriend, de raadsheer Friedrichs. De ereplaats onder allen had de schutterkoning.

De maaltijd begon en weldra werd duidelijk, hoe de feestvreugde den eetlust had opgewekt. Er werd recht smakelijk gegeten en gedronken, en niet minder druk geredeneerd over alles en allerlei. Heildronken werden uitgebracht op den keizer, op den koning van 't feest en op de regeering der stad, en 't was reeds vrij laat — voor dien tijd — toen het nagerecht werd opgedragen. Er werd trouwens van tijd tot tijd eens »gerust."

»Het schijnt toch dat Zijn Keizerlijke Majesteit, wiens gezondheid we zoo even gedronken hebben, zijn goede stad Constanz geen kwaad hart toedraagt, ook na hetgeen de keizer op den Rijksdag gesproken heeft", zoo sprak een ridder, die tegen den raadsheer Friedrichs zat, zich tot dezen wendende.

De raadsheer was zeker op dat gezegde minder verdacht, doch hij antwoordde bedachtzaam:

»Was er dan reden voor om te denken dat de keizer misnoegd zou wezen?"

»Nu" antwoordde de ridder, die begreep dat hij hier wat voorzichtig moest zijn, »sommigen dachten het. Maar naar ik hoor is er niets te vreezen."

Verscheiden gasten, welke iets van die woorden hadden opgevangen, spitsten de ooren en de raadsheer zei:

»Ik kan alleen zeggen dat de zaak, gelijk ieder weet, niet is besloten. Wat er verder gepraat wordt is mij onbekend."

»Dan mag ik er wel bijvoegen" sprak Klaus, den raadsheer een wenk gevend, »dat ook mij zoo iets is ter oore gekomen. Ook ik heb hooren vertellen dat zijn Keizerlijke Majesteit wel eerst vertoornd is geweest op deze stad, doch dat thans alles voorbij is, en wij er wel op rekenen kunnen dat ons de vrijheid zal gelaten worden."

»Dat heb ik ook vernomen," merkte een ander op, en een derde en een vierde verzekerden 't zelfde.

»Vreemd!" sprak de raadsheer, nadenkend. »Ik weet wel, dat men vlak na den Rijksdag algemeen meende, dat de keizer toornig op ons zou zijn; dit was ook daar wel eenigzins te zien. Maar hoe komt nu zoo in eens iedereen te weten dat Zijn Majesteit ons weder geheel goed gezind is, en wij alles krijgen zullen wat we begeeren?"

»Dat weet ik ook niet," sprak een ander raadslid. »'t Volk schijnt meer te weten dan de regeering zelf. Ik heb 't zelfde ook hooren vertellen, maar weet niet hoe men er aankomt."

In een volgend hoofdstuk zullen we zien hoe het kwam, en vanwaar de burgers dingen gehoord hadden die de heeren van den raad nog niet wisten; maar ook wat er van waar was.

HOOGKNIRK.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Broek op Langendijk, G. Breukelaar te Hasselt. — Hazerswoude, F. W. Sluijter te Heeg. — Kollum **A**, J. Dekker te Oldeboorn. — Aalten **B**, G. Vlug te Barendrecht. — Werkendam c. a., D. Breukelaar te Halfweg. — Bunschoten c. a. **A**., W. B. Renkema te Rhijnsburg (cl. Leiden). — Kamperland (gem. Wissekerke), O. J. Geerling te Brouwershaven (cl. Zierikzee.) — Siddeburen, M. Meindertsma te Oldekerk (Gron.)

AANGENOMEN: Holwerd, Prins, cand. te Andijk. — Enschede **B**, D. J. B. Wijers te Voorburg (Zuid-Holland).

BEDANKT: Nijkerk op de Veluwe, J. D. van der Velden te Middelburg **C**. — Gameren, J. W. Wechgelaar te Alkmaar.

Nederlandsche Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Randwijk, C. F. S. Rutgers te Koudum. — Dronrijp, H. R. Offerhaus te Havelte. — Schoonhoven, H. J. Baarslag te Abcoude. — Leeuwen c. a., P. P. Couvrette te Hall (bij Eerbeek). — Hierden, D. Ozinga te Wijckel. — Zelhem, J. C. Klomp te Lunteren (gem. Ede). — Woubrugge, P. Heinens Visser te Wapenvelde. — Babyloniënbroek c. a., J. G. Moorrees Bz. te Aalst. — Purmerend, W. Haverkamp te Bergen op Zoom. — Hoog-Blokland, P. Kuijman te Bunnik c. a. — Kats, P. J. Wouters te Rozenburg (bij Maassluis). — Oldeboorn (Fr.), J. Kok te Opheusden (Gelderland). — Schellinkhout, J. W. K. Hoevers, cand. — Vledder (toez.), W. Meindertsma, cand. te Leeuwarden.

AANGENOMEN: Stadskanaal, A. J. Montijn te Vriescheloo (gem. Bellingwolde).

BEDANKT: Colijnsplaat (cl. Goes), M. J. Sanders te Numansdorp (Z.-H.) — Franeker (vac.-Graupré), A. J. Adriani te Warmenhuizen. — Krimpen aan de Lek, A. van der Sluis te Neerlangbroek. — Appelscha, A. J. van 't Hooft te Nootdorp. — Ochten, D. Cladder te Schoonrewoerd. — Hasselt, J. G. Deur te Zetten en Andelst. — Hollijsloot en Uitdam, W. Lamers te Rijsoord en Strevelshoek. — Colijnsplaat, M. J. Sanders te Numansdorp c. a. — Hierkenwoude, A. E. van Deinse B.Sz. te Ammerstol. — Harlich c. a., P. Kuijlman te Bunnik c. a. — Overasande en Driewegen, A. M. Knottnerus te Zaamslag.

Evang. Luth. Kerk.

BEDANKT: Groede, C. F. Stelwag te Deventer.

Advertentien.

L. G. WEISZ & Co.,
Commissionairs in Effecten,
Prinsengracht bij de Prinsenstraat,
No. 157,
AMSTERDAM.

Bij J. A. WORMSER, te Amsterdam, komt van de pers:

De Christus en de Sociale nooden
EN
DEMOCRATISCHE KLIPPEN,
DOOR
Dr. A. KUYPER.
Prijs *f* 0.30; 25 Ex. *f* 6.25; 50 Ex. *f* 10.—; 100 Ex. *f* 15.—; 500 Ex. *f* 62.50.

P. VAN EIJK.
Firma JOHANNES KRAMER & Co.,
DAM 15—17, AMSTERDAM.
Koopen en verkoopen EFFECTEN, diverse LOTEN en vreemde COUPONS, Wisselen Gouden Zilveren MUNTEN en vreemde Banknoten. Sluiten PROLONGATIËN en BELEENINGEN. Nemen gelden à DEPOSITO ½ pCt onder de prolongatiekoers. Bedragen tot en met Duizend Gulden worden op vertoon terugbetaald.

ENCYCLOPÆDIE
DER
Heilige Godgeleerdheid,
DOOR
Dr. A. KUYPER.
Drie Deelen, ingenaaid f 16.75; in drie halflederen banden f 21.25. (Losse banden per stuk f 1.—).
DE UITGEVER,
Amsterdam. J. A. WORMSER

Bij J. A. WORMSER, te Amsterdam, verscheen:
VOOR EEN DISTEL EEN MIRT.
Geestelijke overdenkingen bij den Heiligen Doop, het doen van Belijdenis en het toegaan tot het Heilig Avondmaal,
DOOR
Dr. A. KUYPER.
2de druk. — Volksuitgave.
Prijs f 0.60.
VOOR UITDEELINGEN (TEN DIENSTE VAN KERKERADEN enz.)
25 Ex. f 12.50; 50 Ex. f 22.50.
Van de groote (eerste) uitgave zijn nog enkele exemplaren verkrijgbaar à *f* 1.80; gebonden *f* 2.30.

EXCELSIOR.
Geïllustreerd Tijdschrift voor Neerlands Jongelingschap en Volk
ONDER REDACTIE VAN
A. J. HOOGENBIRK en J. A. WORMSER.
Prijs per jaargang (12 Nrs. à 16 pag. en 12 Nrs. à 8 pag.) f 3.50.
Inhoud van het No. van 12 September 1895: **De gave van den arme** (met plaat). — **Verwilderde blanken.** — **Jacobus Revius V.** — **Nog iets uit het leven van Engelands grootsten prediker.** — **Doodenakker** (poëzie). — **Uit het leven.**
Amsterdam. HÖVEKER & ZOON.

KLEINE GENEZEN ZANDAARDAPPELS, Partij lager prijs.
ZANDAARDAPPELS,
keurig lekker en duurzaam, per Hectoliter (volle maat) **2 Gulden,** franco thuis, bij onkunde à rembours.
De zak terug of 15 Cents.

Bij den Uitgever W. VAN DER PLOEG, te *Appingedam*, is heden verschenen:
HANDLEIDING
tot de kennis van
HET LEVEN EN DE WERKEN
VAN
Mr. G. GROEN VAN PRINSTERER,
DOOR
T. DE VRIES,
Redacteur van de »Volkscourant van Appingedam."
Prijs ingenaaid . . . . . *f* 1.60.
In netten stempelband . . . . „ 2.10.

Door den Uitgever F. P. D'HUIJ, te *Middelburg*, is verzonden de **proef-aflevering** van:
„Schriftverklaringen",
DOOR
J. H. HOUTZAGERS,
Geref. Predt. te Kootwijk.
Deze zullen verschijnen om de 14 dagen in 12°, form. afl. 12 pag. druk, prijs *f* 0.78, fr. per post *f* 1.04 per jaar. Proefnummer wordt op aanvrage gaarne toegezonden.

Vrije Universiteit.
In dank ontvangen:
Voor de Vereeniging:
Aan Contributiën:
Door den heer P. Roodhuyzen te Veenendaal *f* 5.50; door den heer H. H. Tuininga te Boisward, van den heer P. *f* 2; door den heer A. G. van Deth te Brussel *f* 1.85; door den heer J. Hartkamp te Maasluis, uit Rozenburg (1894) *f* 23, verbeterde opgave.
Aan Collecten: (Voor de Theol. Faculteit).
Van de Geref. kerk te Maassluis B *f* 38.29½; van idem te Uithuizermeeden O. G. *f* 9.85; van idem te Westbroek *f* 11.24½; van idem te Sloterdijk *f* 2.63½.
Aan Schenkingen:
Door den heer K. Tensen te Brussel van N. N. *f* 5.
Voor de Bibliotheek.
Door den heer W. van Oosterwijk Bruin te Zeist, verslag 1895 van het Britsch en Buitenl. Bijbel-genootsch. Van den schrijver Wernerus Helmichius, proefschrift door Dr. J. Hania Pan.
S. J. SEEFAT,
Hilversum. *Penningmeester.*

Uitgaven van J. A. WORMSER, te Amsterdam.
WERKEN van Dr. A. KUYPER
De drie Formulieren van Eenigheid, *voor kerkelijk en huiselijk gebruik*, benevens het **Kort begrip der Christelijke Religie,** uitgegeven door de Predikanten C. A. RENIER en B. VAN SCHELVEN. *Negende Vijfduizend.* Prijs gecartonneerd **f 0.40,** 25 ex. **f 9.50,** 50 ex. **f 18.—.** In rood linnen stempelband **f 0.90.**
Dezelfde uitgave met wit papier voor handteekeningen **f 1.25.**

Het Sociale Vraagstuk
en de
Christelijke Religie.
REDE ter opening van het SOCIAAL CONGRES, den 9den November 1891.
Prijs f 1.—

Calvinisme en Revisie.
(Eerst verschenen in The Presbyterian and Reformed Review, Juli 1891).
Prijs f 0.50.

De twaalf Patriarchen.
Bijbelsche Karakterstudiën. Prijs net ingebonden **f 1.—,** ingenaaid **f 0.75.**

Tractaat van den Sabbath.
Historische dogmatische studie.
Prijs f 1.60. Gebonden f 2.10.

Gomer voor den Sabbath.
Meditatiën over en voor den Sabbath.
In stempelband **f 2.40;** ingenaaid **f 1.90.**

ELECTRISCHE DRUKKERIJ.
Voorheen J. J. ARND en ZONEN.

EEN JAAR OP REIS IN DIENST DER ZENDING,
DOOR
F. LION CACHET.
Het oorspronkelijk plan was dit werk te doen verschijnen **in tien afleveringen elk van 48 bladzijden, tot den prijs van** *f* **4.50.**
De **tiende** van die beloofde afleveringen is verzonden.
Maar daarmede is het werk op verre na nog niet compleet.
Het zou voor den schrijver niet ondoenlijk geweest zijn de verdere stof zoo te bekrimpen en zoo beknopt te behandelen, dat met een paar vel, hoogstens met een geheele elfde aflevering, het boek compleet te krijgen was, in dier voege, dat geen der inteekenaren **formeel** eenige reclame had kunnen inbrengen.
Dat was echter beiden, schrijver en uitgever, de eer te na. Beiden getroostten zich liever aanzienlijke opofferingen dan een werk te leveren, dat wel **rechtens** aan de bepalingen voldeed, maar tot aanmerkingen recht van bestaan zou geven, waarvoor een goed auteur en een bekend uitgever zich hoeden moeten.
Nauwkeurige berekening deed zien dat het boek de helft grooter moet worden dan geraamd was, indien het zal beantwoorden aan de eischen, die het zichzelf in het eerste gedeelte gesteld heeft.
Er moeten dus nog vijf afleveringen elk van 48 bladzijden bijkomen.
Het plan is deze te doen verschijnen in zoo geregelde volgorde, dat het boek uiterlijk 15 October dezes jaars compleet is.
De afleveringen worden aan de inteekenaren gratis toegezonden.
Bovendien blijft echter — en dit is onverplicht — de gelegenheid tot inteekening open tegen de oude voorwaarden (betaling van 10 afleveringen à *f* 0.45 = *f* 4.50 compleet) tot op den dag, waarop de laatste aflevering verzonden wordt.
Daarna behoudt de uitgever zich voor den prijs te verhoogen.
Schrijver en uitgever vertrouwen, dat deze gelegenheid, om zeldzaam goedkoop een nieuw werk in bezit te krijgen, niet vruchteloos zal aangeboden worden. De termijn is evenwel niet lang, zooals men ziet, slechts ongeveer 5 maanden, **en het aantal nog beschikbare exemplaren is beperkt.**
Dit werk zal spoedig meer en meer blijken een **standaardwerk voor alle vrienden der Zending in Nederland** te zijn.
De Uitgever,
J. A. WORMSER.